

Vieša sprendimų paieška

Greita paieška Detali paieška Pagalba

Pavadinimas: [2016-05-13][nuasmeninta nutartis byloje][3K-3-278-701-2016].docx**Bylos nr.:** 3K-3-278-701/2016**Bylos rūšis:** civilinė byla**Teismas:** Lietuvos Aukščiausiasis Teismas**Raktiniai žodžiai:****Teisiniai terminai:****Šalys:**

Vardas/Pavardė/Pavadinimas	Kodas	Byloje kaip
Kauno miesto savivaldybė	111106319	atsakovas
Viešoji įstaiga Kauno klinikinė ligoninė	302583800	atsakovas
Kauno miesto savivaldybės administracija	188764867	atsakovas

Kategorijos:

1. BYLOS DĖL DARBO TEISINIŲ SANTYKIŲ

1.2. Bylos dėl individualių darbo santykių

1.2.6. Bylos, susijusios su darbo sutarties pasibaigimu bei nutraukimu

1.2.6.5. dėl darbo sutarties nutraukimo darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės

1. DARBO TEISINIAI SANTYKIAI

1.3. Individualūs darbo santykiai

1.3.2. Darbo sutartis:

1.3.2.6. Darbo sutarčių rūšys:

1.3.2.6.1. Terminuota darbo sutartis

1.3.2.9. Darbo sutarties pasibaigimo pagrindai ir tvarka:

1.3.2.9.7. Darbo sutarties nutraukimo apribojimai

1.3.2.9.10. Darbo sutarties nutraukimas be įspėjimo:

1.3.2.9.10.8. Darbo sutarties nutraukimas be įspėjimo, kai darbuotojas vieną kartą šiurkščiai pažeidžia darbo pareigas (DK 235 straipsnis)

3. CIVILINIS PROCESAS

3.5. Vykdomo procesas

3.5.1. Vykdomo procesas:

3.5.1.22. Sprendimų įvykdymo atgręžimas

Civilinė byla Nr. 3K-3-278-701/2016

Teismo proceso Nr. 2-05-3-15224-2011-8

Procesinio sprendimo kategorija 3.5.1.22

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS**NUTARTIS**
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. gegužės 13 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų: Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas, pranešėjas), Janinos Stripeikienės ir Vinco Versecko, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą **atsakovės viešosios įstaigos Kauno klinikinės ligoninės** kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2015 m. spalio 7 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal atsakovės prašymą dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo civilinėje byloje pagal ieškovo K. M. ieškinį atsakovams viešajai įstaigai Kauno klinicinei ligoninei, Kauno miesto savivaldybės administracijai, Kauno miesto savivaldybei dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu, grąžinimo į darbą, darbo sutarties pripažinimo neterminuota, vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką bei palūkanų priteisimo; trečiasis asmuo – Sveikatos apsaugos ministerija.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teismo sprendimo dalies, kuria, darbuotojo atleidimą iš darbo pripažinus neteisėtu, priteistas vidutinis darbo užmokestis už priverstinės pravaikštos laiką, įvykdymo atgręžimo.
2. Kauno miesto apylinkės teismas 2012 m. spalio 4 d. sprendimu ieškovui, pripažinęs šio atleidimą iš darbo neteisėtu, be kita ko, priteisė iš atsakovės VŠĮ Kauno klinikinės ligoninės 98 851 Lt (28 629,23 Eur) darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2011 m. spalio 21 d. iki teismo sprendimo paskelbimo dienos (2012 m. spalio 4 d.).
3. Byla buvo peržiūrėta apeliacine ir kasacine tvarka. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2014 m. sausio 10 d. nutartimi bylos dalį dėl ieškovui iš atsakovės priteistos 98 851 Lt (28 629,23 Eur) sumos perdavė iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2014 m. spalio 3 d. nutartimi Kauno miesto apylinkės teismo 2012 m. spalio 4 d. sprendimo dalį, kuria ieškovui iš atsakovės priteista 98 851 Lt (28 629,23 Eur) kompensacija, pakeitė ir šią kompensaciją sumažino iki 25 420 Lt (7362,14 Eur).
4. Atsakovė VŠĮ Kauno klinikinė ligoninė kreipėsi į teismą su prašymu atgręžti įvykdyto Kauno miesto apylinkės teismo 2012 m. spalio 4 d. sprendimo dalį ir priteisti iš ieškovo 73 431 Lt (21 267,09 Eur), t. y. skirtumą tarp 98 851 Lt (28 629,23 Eur) sumos ir 25 420 Lt (7362,14 Eur) sumos.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Kauno apylinkės teismas 2015 m. birželio 4 d. nutartimi atsakovės VŠĮ Kauno klinikinės ligoninės prašymą dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo atmetė.
6. Teismo nuomone, ieškovui priteista kompensacija už priverstinės pravaikštos laiką negali būti vertinama kitaip, kaip darbo užmokesčiui prilyginta išmoka, kuriai taikomas [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalyje nustatytas sprendimų įvykdymo atgręžimo ribojimas. Atgręžimo ribojimas galėtų būti netaikomas tik įrodžius suinteresuoto asmens (ieškovo) nesąžiningumą ar kad buvo padaryta sąskaitybos klaidų. Teismas pažymėjo, kad pareiškėjas tokių aplinkybių neįrodinėjo. Teismas taip pat nurodė, kad pareiškėjo sumokėti mokesčiai jam gali būti grąžinami įstatymų nustatyta tvarka.
7. Kauno apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal atsakovės atskirąjį skundą, 2015 m. spalio

7 d. nutartimi Kauno apylinkės teismo 2015 m. birželio 4 d. nutartį paliko nepakeistą.

8. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo argumentais dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo negalimumo nagrinėjamu atveju.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

9. Kasaciniu skundu atsakovė VŠĮ Kauno klinikinė ligoninė prašo panaikinti Kauno apylinkės teismo 2015 m. birželio 4 d. nutartį ir Kauno apygardos teismo 2015 m. spalio 7 d. nutartį bei priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškimą dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalį, [DK 101](#), 186, 297 straipsnius. Spręsdamas dėl ginčo išmokos ieškovui pobūdžio apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo kasacinio teismo formuojamos praktikos. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. birželio 20 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje *K. P. v. UAB Respublikinė mokomoji sportinė bazė*, bylos [Nr. 3K-3-327/2014](#), nurodyta, kad pagal [DK 186 straipsnio](#) 1 dalį darbo užmokestis yra atlyginimas už darbą, darbuotojo atliekamą pagal darbo sutartį, pagal 2 dalį – darbo užmokestis apima pagrindinį darbo užmokestį ir visus papildomus uždarbius, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokamus darbuotojui už jo atliktą darbą. Kasacinio teismo teisėjų kolegija konstatavo, kad [DK 141 straipsnio](#) 3 dalyje įtvirtinta sankcija, kuri, nepaisant to, kad jos dydis susietas su vidutiniu darbo užmokesčiu, nėra darbo užmokestis ir, remiantis sisteminiu [DK](#) normų aiškinimu bei atsižvelgiant į šios išmokos teisinę prigimtį, negali būti prilyginama darbo užmokesčiui. Darbo užmokesčiui gali būti prilyginamos tokios išmokos, į kurias darbuotojas įgyja teisę dėl atlikto darbo, o ne tokios, į kurias įgyja teisę dėl darbdavio padaryto pažeidimo.
2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2014 m. sausio 10 d. nutartyje, priimtoje šioje išnagrinėtoje byloje, jau yra pažymėjusi, kad sistemiškai aiškinant [DK 297 straipsnio](#) 4 dalį ir 101 straipsnio 3 dalį, ieškovo teisėtus lūkestis gauti su darbo santykiais susijusias išmokas, kompensuojančias jo praradimus dėl neteisėto atleidimo iš darbo, yra už laiką iki terminuotos sutarties pabaigos. Pasibaigus terminuotai darbo sutarčiai, pasibaigia ir pagrindas gauti darbo užmokestį, nes nutrūksta darbo santykiai. Kompensacinės išmokos už priverstinės pravaikštos laiką dalis, kaip sankcija darbdaviui už neteisėtą atleidimą, išmokėta ieškovui už laikotarpį po terminuotos sutarties pabaigos, nepagrįstai prilyginta darbo užmokesčiui ir su juo susijusioms išmokoms.

10. Atsakovės – Kauno miesto savivaldybės administracija ir Kauno miesto savivaldybė – pareiškė prisidėjimą prie kasacinio skundo.

11. Ieškovas atsiliepimu į kasacinį skundą prašo jį atmesti ir priteisti iš kasatorės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodoma:

1. Kasatoriaus nurodoma kasacinio teismo 2014 m. birželio 20 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *K. P. v. UAB Respublikinė mokomoji sportinė bazė*, bylos [Nr. 3K-3-327/2014](#), negali būti taikoma šiam konkrečiam ginčui, nes nurodytoje nutartyje pasisakyta apie vidutinio darbo užmokesčio už uždelsimo atsiskaityti laiką priteisimą. Vidutinis darbo užmokestis už delsimo atsiskaityti laiką yra sankcija darbdaviui, neišmokančiam darbo užmokesčio darbuotojui laiku – jo atleidimo iš darbo dieną ([DK 141](#) straipsnio 1 dalis), jos tikslas nėra kompensuoti netektą darbo užmokestį.
2. Darbo užmokesčiui prilygintos išmokos nėra tiesiogiai apibrėžtos teisės aktuose, todėl jos turi būti įvertintos pagal bendrąsias teisės normų aiškinimo taisykles. Priverstinė pravaikšta, už kurią mokamas atlyginimas pagal [DK 300](#) straipsnį, yra laikotarpis, kurį darbuotojas nedirba dėl neteisėto atleidimo iš darbo, taigi praranda iki tol gautą darbo

užmokestį dėl ne nuo jo priklausančių aplinkybių, šio ginčo atveju – dėl atsakovių kaltės. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2014 m. balandžio 14 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje *L. Š. v. Rumunijos ambasada Lietuvos Respublikoje*, bylos [Nr. 3K-3-199/2014](#), atkreipė dėmesį į tai, kad kasacinis teismas dėl kompensacijos už priverstinės pravaikštos laiką dydžio yra išaiškinęs, jog šios kompensacijos paskirtis – kompensuoti darbuotojui dėl neteisėto atleidimo iš darbo atsiradusius turtinius praradimus (gautą iki tol darbo užmokestį), užtikrinti dėl neteisėtų darbdavio veiksmų negautų pragyvenimui būtinų lėšų kompensavimą. Teismų praktikoje akcentuojama, kad kompensacijos dydis turėtų būti proporcingas pažeidimo sunkumui ir darbuotojo patirtiems netekimams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. spalio 4 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *R. B. v. 73-ioji DNSB „Viršuliškės“*, bylos [Nr. 3K-3-363/2011](#); kt.). Taigi įstatyme įtvirtintas darbuotojo „teisėtas lūkestis“ gauti su darbo santykiais susijusias išmokas ([DK 297 straipsnio 4 dalis](#)), atitinkantis darbdavio pareigą sumokėti su darbo santykiais susietas išmokas, taip suvaržant jo turtinius interesus, turėtų būti skirtas kompensuoti praradimus darbuotojui ir kartu būti proporcinga suvaržymo priemone (sankcija) darbdaviui. Darytina išvada, kad kasatoriaus reikalaujamos sumos yra tos, kurios darbo teisės normų požiūriu yra priskiriamos darbo užmokesčiui prilygintoms išmokoms.

3. Atsakovas ieškovui išmokėjo ne 98 851 Lt (28 629,23 Eur), bet 75 126,76 Lt (21 758,21 Eur). Likusi pinigų suma, t. y. skirtumas tarp 75 126,76 Lt (21 758,21 Eur) ir 98 851 Lt (28 629,23 Eur), buvo sumokėta kaip mokesčiai valstybei: gyventojų pajamų mokestis Valstybinei mokesčių inspekcijai bei valstybinio socialinio draudimo mokestis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Jei atsakovo prašymas būtų patenkintas, atsakovas nepagrįstai praturtėtų ieškovo sąskaita.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl [CPK 762 straipsnio 4 dalyje](#) nustatyto sprendimo įvykdymo atgręžimo ribojimo aiškinimo ir taikymo nagrinėjamoje byloje

12. [CPK 760](#) straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė, kad tais atvejais, kai panaikinamas jau įvykdytas sprendimas ir iš naujo išnagrinėjus bylą priimamas sprendimas atmesti ieškinį arba priimama nutartis nutraukti bylą ar palikti ieškinį nenagrinėtą, atsakovui turi būti grąžinama visa tai, kas buvo pagal panaikintą sprendimą iš jo išieškota ieškovo naudai (sprendimo įvykdymo atgręžimas). Šios taisyklės išimtys – sprendimo įvykdymo atgręžimo ribojimai – nustatyti [CPK 762 straipsnio 3, 4 dalyse](#).
13. Šiai bylai aktualioje [CPK 762 straipsnio 4 dalyje](#) (2011 m. birželio 21 d. įstatymo Nr. XI-1480 redakcija, įsigaliojusi nuo 2011 m. spalio 1 d.) nustatyta, kad, apeliacine ar kasacine tvarka panaikinus sprendimą byloje dėl darbo užmokesčio ar jam prilygintų išmokų išieškojimo, atgręžti įvykdymą leidžiama tik tais atvejais, kai gavėjas veikė nesąžiningai ar buvo padaryta sąskaitybos klaidų.
14. Nurodytoje teisės normoje nustatytas sprendimo įvykdymo atgręžimo ribojimas taikomas esant tokioms sąlygoms: 1) teismo sprendimu, kuris vėliau panaikintas apeliacine ar kasacine tvarka, buvo priteistas ir išieškotas ieškovo naudai darbo užmokestis ar jam prilygintos išmokos ir 2) neįrodoma, kad gavėjas veikė nesąžiningai ar buvo padaryta sąskaitybos klaidų. Taigi, sprendimo įvykdymo atgręžimas nėra ribojamas tais atvejais, kai darbuotojui iš darbdavio buvo

priteistos ir išieškotos išmokos, kurios nepriskirtinos nei darbo užmokesčiui, nei jam prilygtinoms išmokoms, taip pat tais atvejais, kai nors priteistos ir išieškotos išmokos priskirtinos darbo užmokesčiui ar jam prilygintoms išmokoms, tačiau darbdavys įrodo, kad darbuotojas veikė nesąžiningai ar buvo padaryta sąskaitybos klaidų ir tai lėmė teismo sprendimo, kuris vėliau buvo panaikintas, priėmimą.

15. Sprendžiant, ar byloje gali būti atliktas sprendimo įvykdymo atgręžimas, ar taikytini atgręžimo ribojimai, visų pirma svarbu kvalifikuoti teismo sprendimu, kuris vėliau panaikintas apeliacine ar kasacine tvarka, ieškovo naudai priteistų ir išieškotų išmokų pobūdį (ar tai yra darbo užmokestis, ar darbo užmokesčiui prilyginta išmoka, ar kitokio pobūdžio išmoka), nes nuo jų pobūdžio priklauso sprendimo įvykdymo atgręžimo taikymo sąlygos ir atgręžimo galimybė. Kasacinis teismas, pasisakydamas dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo ribojimo taikymo galimybės byloje, kurioje ieškovas nebuvo suformulavęs reikalavimo priteisti darbo užmokestį, o buvo inicijavęs ginčo dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu nagrinėjimą, formuojamoje praktikoje yra išaiškinęs, kad [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyti sprendimų įvykdymo atgręžimo ribojimai taikomi ne tik tais atvejais, kai apeliacine ar kasacine tvarka panaikinamas teismo sprendimas išimtinai tik dėl darbo užmokesčio ar jam prilygintų išmokų priteisimo, bet ir tokiais atvejais, kai panaikinamas teismo sprendimas, kuriuo darbuotojo atleidimas iš darbo buvo pripažintas neteisėtu, taikytas [DK 297 straipsnio](#) 4 dalyje nustatytas pažeistų darbuotojo teisių gynimo būdas, sprendimo dalis dėl vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio priteisimo nukreipta vykdyti skubiai (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2013 m. balandžio 17 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje *V. V. v. Generalinė miškų urėdija ir kt.*, bylos [Nr. 3K-3-219/2013](#)). Taigi, sprendžiant dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo bylose, kuriose išnagrinėtas darbo ginčas, kiekvienu atveju būtina nustatyti ieškovo naudai priteistų ir išieškotų išmokų pobūdį (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. birželio 20 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje *K. P. v. UAB Respublikinė mokomoji sportinė bazė ir kt.*, bylos 3K-3-327/2014).
16. Šioje byloje sprendžiama dėl teismo 2012 m. spalio 4 d. sprendimo dalies, kuria, ieškovo atleidimą iš darbo pripažinus neteisėtu ir pritaikius [DK 297 straipsnio](#) 4 dalyje (įstatymo redakcija, galiojusi iki 2012 m. gruodžio 31 d.) nustatytą pažeistų darbuotojo teisių gynimo būdą, jo naudai priteista ir išieškota 73 431 Lt (21 267,09 Eur) vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką (skirtumo tarp 98 851 Lt (28 629,23 Eur) sumos ir 25 420 Lt (7362,14 Eur) sumos), įvykdymo atgręžimo. Teismai apskūstais procesiniais sprendimais atmesdami atsakovės prašymą dėl sprendimo vykdymo atgręžimo, padarė išvadą, kad nurodyta išmoka kvalifikuotina kaip darbo užmokesčiui prilyginta išmoka, kuriai taikomas [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalyje nustatytas sprendimo įvykdymo atgręžimo ribojimas. Kasatorius kasaciniu skundu ginčija tokią teismų išvadą.
17. Taigi, šioje kasacinėje byloje esminis teisės klausimas, dėl kurio kasaciniam teismui būtina pasisakyti, yra ar teismai išmoką – vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką – tinkamai kvalifikavo kaip darbo užmokesčiui prilygintą išmoką. Atsakymui į šį klausimą vertintinas nurodytos išmokos teisinis pagrindas, paskirtis, pobūdis, analizuotinas [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalyje pavartotos sąvokos „darbo užmokesčiui prilygintos išmokos“ turinys.
18. Teisinis prievolės dėl aptariamos išmokos atsiradimo pagrindas yra teismo sprendimas pripažinti darbuotojo atleidimą iš darbo neteisėtu ir taikyti [DK 297 straipsnio](#) 4 dalyje (iki 2012 m. gruodžio 31 d. galiojusi įstatymo redakcija, šiuo metu – [DK 300 straipsnio](#) 4 dalis) nustatytą pažeistų darbuotojo teisių gynimo būdą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, savo praktikoje pasisakydamas dėl šios išmokos priteisimo, yra ne kartą konstatavęs, kad ši išmoka yra kompensacija darbuotojui ir sankcija darbdaviui, jos tikslas – kompensuoti darbuotojo dėl neteisėto atleidimo iš darbo patirtus praradimus (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2016 m. vasario 12 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje *A. J. v. VšĮ Garliavos pirminės sveikatos priežiūros centras*, bylos [Nr. 3K-3-37-469/2016](#), ir joje nurodytą praktiką).

19. Formuojamoje kasacinio teismo praktikoje bylose, kuriose buvo sprendžiamas klausimas dėl

sprendimo dalies priteisti vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką įvykdymo atgręžimo taikant [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalį, šios išmokos pobūdis kasacinio teismo nutartyse nebuvo analizuotas ir dėl jos pobūdžio (ar tai yra darbo užmokestis, ar darbo užmokesčiui prilyginta išmoka, ar kitokio pobūdžio išmoka) nepasisakyta (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2013 m. balandžio 17 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje *V. V. v. Generalinė miškų urėdija ir kt.*, bylos [Nr. 3K-3-219/2013](#); 2013 m. gruodžio 13 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje *V. Š. v. Vadovybės apsaugos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos*, bylos [Nr. 3K-3-662/2013](#)). Taigi, šiuo atveju konstatuotina tokia teisinė situacija, kad kasacinis teismas dar nėra pasisakęs šioje byloje aktualių teisės klausimų – dėl [DK 297 straipsnio](#) 4 dalyje (iki 2012 m. gruodžio 31 d. galiojusi įstatymo redakcija, šiuo metu – [DK 300 straipsnio](#) 4 dalis) nustatytos išmokos – vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką – (ne)kvalifikavo kaip darbo užmokesčiui prilygintos išmokos.

20. Vėlesnėje kasacinėje byloje, kurioje buvo nagrinėjami teisės klausimai dėl sprendimo pagal [DK 141 straipsnio](#) 3 dalį priteisti vidutinį darbo užmokestį už uždelstą atsiskaityti laiką įvykdymo atgręžimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. birželio 20 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *K. P. v. UAB Respublikinė mokomoji sportinė bazė ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-327/2014), kasacinio teismo, pasisakant dėl [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalyje įtvirtinto sprendimo įvykdymo atgręžimo ribojimo, išaiškinta, kad pagal [DK 186 straipsnio](#) 1 dalį darbo užmokestis yra atlyginimas už darbą, darbuotojo atliekamą pagal darbo sutartį, pagal 2 dalį – darbo užmokestis apima pagrindinį darbo užmokestį ir visus papildomus uždarbius, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokamus darbuotojui už jo atliktą darbą. [DK 141 straipsnio](#) 3 dalyje įtvirtinta sankcija, kuri, nepaisant to, kad jos dydis susietas su vidutiniu darbo užmokesčiu, nėra darbo užmokestis ir, remiantis sisteminiu [DK](#) normų aiškinimu bei atsižvelgiant į šios išmokos teisinę prigimtį, negali būti prilyginama darbo užmokesčiui. Darbo užmokesčiui gali būti prilyginamos tokios išmokos, į kurias darbuojas įgyja teisę dėl atlikto darbo, o ne tokios, į kurias įgyja teisę dėl darbdavio padaryto pažeidimo.
21. Šios bylos ir nurodytos civilinės bylos Nr. 3K-3-327/2014 faktinės aplinkybės nėra analogiškos arba labai panašios, todėl nurodyta civilinėje byloje Nr. 3K-3-327/2014 priimta nutartis nevertintina kaip teismo precedentas šioje byloje. Į joje pateiktus išaiškinimus atsižvelgtina tik kaip į tokius. Konstatavus, kad civilinėje byloje Nr. 3K-3-327/2014 priimta nutartis nevertintina kaip teismo precedentas, nepagrįstu pripažintinas ir atmestinas kasatoriaus argumentas, kuriuo teigiama, kad šioje byloje apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo nurodyta kasacinio teismo nutartimi formuojamos praktikos.
22. Galiojančiuose teisės aktuose yra pateikiama tik sąvokos „darbo užmokestis“ samprata ([DK 186 straipsnis](#)), o sąvokos „darbo užmokesčiui prilygintos išmokos“ samprata nėra pateikta (taip pat žiūrėti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2015 m. birželio 10 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje *VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos v. N. O. A.*, bylos Nr. 3K-3-370-313/2015). [CPK 737 straipsnis](#) „Išieškojimas iš kitų skolininko pajamų, prilygintų darbo užmokesčiui“, reglamentuojantis skolininko pajamas, iš kurių išieškojimui taikomos tokios pačios taisyklės kaip ir išieškojimui iš darbo užmokesčio, nevertintinas kaip pateikiantis [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalyje nurodytos sąvokos „darbo užmokesčiui prilygintos išmokos“ definiciją.
23. Teisės aktuose nesant pateiktos sąvokos „darbo užmokesčiui prilygintos išmokos“ sampratos, šios sąvokos turinys aiškintinas nagrinėjamos bylos faktinių aplinkybių kontekste, remiantis sisteminiu [DK](#) normų aiškinimu bei atsižvelgiant į kasacinio teismo formuojamoje praktikoje konkrečiose bylose pateiktus jos turinio aiškinimus, taip pat atsižvelgiant į tai, kad pagrindinis darbo užmokesčio požymis – jis mokamas už atliktą darbą pagal jo kiekį ir kokybę. Kaip jau nurodyta šios nutarties 20 punkte, kasacinis teismas yra išdėstęs poziciją, kad darbo užmokesčiui gali būti prilyginamos tokios išmokos, į kurias darbuojas įgyja teisę dėl atlikto darbo, o ne tokios, į kurias įgyja teisę dėl darbdavio padaryto pažeidimo. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2015 m. birželio 10 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje *VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos v. N. O. A.*,

bylos Nr. 3K-3-370-313/2015, išaiškinta, kad vertinant darbo užmokesčio tikslą atlyginti darbuotojui už jo pasiektą kiekybinį ir kokybinį darbo rezultatą manytina, jog kompensacija už nepanaudotas kasmetines atostogas, nors ir nėra darbo užmokesčio už pasiektą konkretų rezultatą ir dirbtą tam tikrą laiko tarpą, tačiau gali būti priskiriama darbo užmokesčiui prilygintoms išmokoms kaip atlygis už darbą poilsui skirtu laiku, t. y. asmuo, gaunantis kompensaciją už nepanaudotas kasmetines atostogas, už tam tikrą išdirbtą laiką gauna ir darbo užmokesčių, ir kompensaciją.

24. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, įvertinusi [DK 297 straipsnio](#) 4 dalyje (iki 2012 m. gruodžio 31 d. galiojusi įstatymo redakcija, šiuo metu – [DK 300 straipsnio](#) 4 dalis) nustatytos išmokos – vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką – mokėjimo teisinį pagrindą, paskirtį, tai, kad teisė į šią išmoką nėra įgyjama už darbą, konstatuoja, jog aptariama išmoka pagal savo pobūdį kvalifikuotina kaip išmoka, kuri nėra prilyginta darbo užmokesčiui.
25. Konstatuotina, kad prašymą dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo nagrinėję teismai reikalaujamą grąžinti išmoką netinkamai kvalifikavo kaip darbo užmokesčiui prilygintą išmoką ir nepagrįstai sprendė dėl [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyto sprendimo įvykdymo atgręžimo ribojimo taikymo, taip netinkamai pritaikydami šią proceso teisės normą. Nustatytas netinkamas teisės normų taikymas yra pagrindas naikinti apskūstas pirmosios ir apeliacinės instancių teismų nutartis ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktas, 359 straipsnio 3 dalis). Jas panaikinus, priimtinas naujas sprendimas ([CPK 359 straipsnio](#) 4 dalis), kuriuo reikalavimas dėl Kauno miesto apylinkės teismo 2012 m. spalio 4 d. sprendimo dalies – 73 431 Lt (21 267,09 Eur) vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką – įvykdymo atgręžimo tenkintinas.

Dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo nagrinėjamoje byloje taikymo tvarkos

26. Bylos duomenys atitinka ieškovo atsiliepime į kasacinį skundą išdėstytus teiginius, kad atsakovė, išmokėdama ieškovui priteistą 73 431 Lt (21 267,09 Eur) vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką išmoką, dėl kurios grąžinimo sprendimo įvykdymo atgręžimo pagrindu sprendžiama šioje byloje, realiai ieškovui išmokėjo (pervedė į ieškovo sąskaitą banke) 55 807,56 Lt (16 162,99 Eur), o likusią 17 623,44 Lt (5104,10 Eur) sumą, kadangi yra mokesčius išskaičiuojantis asmuo, sumokėjo kaip gyventojų pajamų mokestį (toliau – ir GPM) – 11 014,65 Lt (3190,06 Eur), privalomojo sveikatos draudimo įmokas – 4405,86 Lt (1276,03 Eur) ir valstybinio socialinio draudimo įmokas – 2202,93 Lt (638,01 Eur).
27. Tais atvejais, kai panaikinus jau įvykdytą teismo sprendimą darbo byloje sprendimo įvykdymas atgręžiamas, teisę susigrąžinti sumokėtus mokesčius nuo sumos, kuriai taikomas įvykdymo atgręžimas, turi darbdavys. Norėdamas susigrąžinti į biudžetą sumokėtą GPM, darbdavys turi tikslinti atitinkamai to mėnesio, kurį darbuotojui buvo išmokėta suma, dėl kurios taikomas įvykdymo atgręžimas, deklaraciją (deklaracijos forma FR0572). Deklaracija tikslinama remiantis Mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 80 straipsniu ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. lapkričio 3 d. įsakymo VA-123 redakcija patvirtintų Mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR0572 formos, jos FR0572A, FR0572U priedų užpildymo ir pateikimo taisyklių 79 punktu. Patikslinus deklaraciją susidarys su GPM susijusi permoka, kurią, vadovaujantis MAĮ 87 straipsnio nuostatomis, darbdavys galės susigrąžinti iš valstybės biudžeto. Siekiant susigrąžinti į biudžetą sumokėtas privalomojo sveikatos draudimo įmokas ir valstybinio socialinio draudimo įmokas, taip pat yra vadovaujantis MAĮ 87 straipsniu.
28. Dėl to, kad ieškovas realiai yra gavęs tik dalį iš sprendimo įvykdymo atgręžimo pagrindu grąžintinos sumos, o teisę susigrąžinti nuo grąžintinos sumos sumokėtus mokesčius turi kasatorė, šioje byloje, tenkinant reikalavimą dėl Kauno miesto apylinkės teismo 2012 m. spalio 4 d. sprendimo dalies – 73 431 Lt (21 267,09 Eur) vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką – įvykdymo atgręžimo, reikalavimas dėl 73 431 Lt (21 267,09 Eur) priteisimo iš ieškovo kasatorės naudai tenkintinas iš dalies, iš ieškovo kasatorės naudai priteistina

55 807,56 Lt (16 162,99 Eur) ir kasatorei pripažintina teisė įstatymų nustatyta tvarka susigrąžinti sumokėtus mokesčius nuo 73 431 Lt (21 267,09 Eur) sumos, kuriai taikomas įvykdymo atgręžimas, t. y. 11 014,65 Lt (3190,06 Eur) gyventojų pajamų mokesčio, 4405,86 Lt (1276,03 Eur) privalomojo sveikatos draudimo įmokų ir 2202,93 Lt (638,01 Eur) valstybinio socialinio draudimo įmokų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

29. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymo tvarką reglamentuoja [CPK](#) 93, 94, 96, 96¹, 98 straipsnių nuostatos. Šaliai, kurios naudai priimtas procesinis sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies ([CPK](#) 93, 98 straipsniai).
30. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymo aspektu konstatuotina, kad procesinis sprendimas kasaciniame teisme yra priimtas kasatorės naudai. Dėl to ieškovo prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidas netenkintinas.
31. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 13 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme patirta 10,10 Eur išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis). Kadangi procesinis sprendimas kasaciniame teisme yra priimtas kasatorės naudai, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš ieškovo ([CPK 96 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Kauno apylinkės teismo 2015 m. birželio 4 d. nutartį ir Kauno apygardos teismo 2015 m. spalio 7 d. nutartį panaikinti.

Priimti naują sprendimą.

Atsakovės VŠĮ Kauno klinikinės ligoninės prašymą atgręžti teismo sprendimo įvykdymą tenkinti iš dalies.

Atgręžti įvykdytą Kauno miesto apylinkės teismo 2012 m. spalio 4 d. sprendimo dalį dėl 21 267,09 Eur (dvidešimt vieno tūkstančio dviejų šimtų šešiasdešimt septynių Eur 9 ct) vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką priteisimo iš atsakovės VŠĮ Kauno klinikinės ligoninės ieškovo K. M. naudai.

Priteisti iš ieškovo K. M. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)) 16 162,99 Eur (šešiolika tūkstančių šimtą šešiasdešimt du Eur 99 ct) atsakovės VŠĮ Kauno klinikinės ligoninės (j. a. k. 302583800) naudai.

Atsakovei VŠĮ Kauno klinicinei ligoninei (j. a. k. 302583800) pripažinti teisę įstatymų nustatyta tvarka susigrąžinti sumokėtus mokesčius nuo 21 267,09 Eur sumos, kuriai taikomas įvykdymo atgręžimas, t. y. 3190,06 Eur (tris tūkstančius šimtą devyniasdešimt Eur 6 ct) gyventojų pajamų mokesčio, 1276,03 Eur (vieną tūkstantį du šimtus septyniasdešimt šešis Eur 3 ct) privalomojo sveikatos draudimo įmokų ir 638,01 Eur (šešis šimtus trisdešimt aštuonis Eur 1 ct) valstybinio socialinio draudimo įmokų.

Priteisti iš ieškovo K. M. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)) 10,10 Eur (dešimt Eur 10 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo valstybės naudai. Valstybei priteista suma mokėtina į išieškotojos Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Antanas Simniškis

Janina Stripeikienė

Vincas Verseckas

Paminėta tekste:

- [CPK 762 str. Sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimo išsprendimas apeliacinės instancijos ir kasaciniame teisme](#)
- [DK](#)
- [3K-3-327/2014](#)
- [DK 186 str. Darbo užmokestis](#)
- [DK 141 str. Atsiskaitymo su atleidžiamu darbuotoju tvarka](#)
- [DK 297 str. Ginčai dėl darbo sutarties](#)
- [3K-3-199/2014](#)
- [3K-3-363/2011](#)
- [CPK](#)
- [3K-3-219/2013](#)
- [DK 300 str. Sprendimų darbo byloje neįvykdymo pasekmės](#)
- [3K-3-37-469/2016](#)
- [3K-3-662/2013](#)
- [CPK 737 str. Išieškojimas iš kitų skolininko pajamų, prilygintų darbo užmokesčiui](#)
- [CPK 346 str. Įsiteisėjusių teismo sprendimų, nutarčių peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindai](#)
- [CPK 359 str. Kasacinio teismo teisės](#)
- [CPK 79 str. Bylinėjimosi išlaidos](#)
- [CPK 96 str. Bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei](#)